

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ A METODICII ISTORIEI (1978) *

Documente de partid

Ceaușescu, Nicolae, *Cuvintare la plenara comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană*, — 14 martie 1978 — în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 15, Editura politică, București, 1978, p. 560—587. Prezentăm elevilor comparativ politica de asupraire națională a claselor exploatare și politica partidului și statului nostru în problema națională, pe baza principiilor de egalitate, de etică și echitate socialistă.

Ceaușescu, Nicolae, *Cuvintare la Plenara C.C. al P.C.R.* — 23 martie 1978 — în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 15, Editura politică, București, 1978, p. 588—612. Pe baza acestui document se explică elevilor trecerea la organizarea întregii activități economice, începînd cu anul 1979, folosindu-se noul mecanism economico-financiar — valoarea producției nete. Se vor însuși mai bine noțiunile de : valoare, producție globală, producție netă.

Ceaușescu, Nicolae, *Cuvintare la conferința pe țară a președinților consiliilor populare* — 31 martie 1978 — în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 15, Editura politică, București, 1978, p. 635—666. Profesorii de istorie găsesc date privind realizarea obiectivelor stabilite de Congresul al XI-lea al P.C.R. și de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1977 pentru primii doi ani ai cincinalului 1976—1980.

Ceaușescu, Nicolae, *Cuvintare la marea adunare populară din București organizată cu prilejul aniversării a 130 de ani de la revoluția burghezo-democratică din 1848 și a 30 de ani de la naționalizarea principalelor mijloace de producție*, în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 16, Editura politică, București, 1978, p. 290—313. Cuvîntarea reprezintă o contribuție remarcabilă la cunoașterea istoriei noastre naționale. Trebuie să subliniem — în cadrul lecțiilor referitoare la desfășurarea revoluției burghezo-democratice, la luptele ulterioare de elaborare socială și națională — că rolul determinant în marile schimbări revoluționare din România l-au avut masele populare, oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate.

Ceaușescu, Nicolae, *Expunere la ședința activului central de partid și de stat*, — 3 august 1978 —, în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 16, Editura politică, București, 1978, p. 507—556. Expunerea reprezintă un îndreptar de inestimabilă valoare pentru profesorii de istorie, pentru a-i introduce pe elevi în problematica complexă a lumii contem-

* Prescurtări : E.S. = Era socialistă ; Inv. Lic. Teh. Prof. = Învățămîntul liceal și tehnic-profesional ; R.P. = Revista de pedagogie ; S.A.I. = Studii și articole de istorie.

porane, pentru a-i ajuta să înțeleagă mai bine evoluția vieții internaționale, să cunoască aportul României socialiste la soluționarea marilor probleme ale contemporaneității. Expunerea constituie un sistem de referință pentru orice analiză referitoare la ascuțirea contradicțiilor în lumea internațională, la intensificarea tendințelor de reimpărțire a zonelor de influență, la relațiile dintre țările socialiste, dintre acestea și țările în curs de dezvoltare, la făurirea unei noi ordini internaționale, la democratizarea relațiilor dintre state, la tendințele și realitățile din mișcarea comunistă și muncitorească.

Ceaușescu, Nicolae, *Expunere la sesiunea solemnă comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și Marii Adunări Naționale consacrată sărbătoririi a șase decenii de la făurirea statului național unitar român*, — 1 decembrie 1978 — în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 17, Editura politică, București, 1978, p. 268—330. Sint indicații în ce privește înțelegerea dialectică a actului unirii, insistindu-se pe de o parte asupra consecințelor cerințelor legice, asupra rolului luptei maselor populare, iar pe de altă parte asupra neîmplinirii plenare a năzuințelor maselor populare din cauza limitelor de clasă a cercurilor burgheze conducătoare. Angajamentul cuprins în ultima parte este un model de formare a conduitei patriotice la elevi.

Metodica istoriei

Bildescu, Emil, *Predarea științelor sociale în liceu*, în „E.S.”, LVIII, 21, 1978, p. 23—25. Se accentuează asupra corelării științelor sociale cu ansamblul disciplinelor predate în școală, asupra preocupării constante pentru perfecționarea conținutului și metodelor de transmitere și însușire a cunoștințelor de istorie. Consideră că trebuie evitată solicitarea abuzivă a memoriei elevilor, în schimb întrebările adresate elevilor să ducă la dezvoltarea gândirii. Realizarea dialogului dintre profesor și elevi să se bazeze pe folosirea metodelor moderne, îndeosebi problematizarea și învățarea prin descoperire.

Birsănescu, Ștefan, *Misiunea profesorului de istorie*, în „R.P.”, XXVII, 8, 1978, p. 11—13. Prezintă evoluția misiunii profesorului de istorie de-a lungul timpului și îndeosebi în etapa actuală. Reușita lecției depinde de utilizarea metodelor active — problematizarea și învățarea prin descoperire — pentru formarea spiritului de investigație didactică și a conștiinței politice.

Condurache, Emil, Ștefan Ștefănescu, Lucian Roia, Maria Buga, Gloria Ciacalopol, Gheorghe Smarandache, *Istoria în școală* (Dezbaterile „Contemporanului” de Dumitru Micu), în „Contemporanul”, nr. 26, 1978, iunie 30, p. 6—7. Se referă la scopul studierii istoriei în școală și la metodele folosite de profesori, care trebuie subordonate scopului. Se subliniază necesitatea apelării la comentariul întemeiat pe selecție și nu pe abundența împovărătoare de date și fapte concrete. Prezentarea narativă a faptelor și abuzul de citate nu contribuie la atingerea scopului educativ propus.

Cojan-Ene, Elena, *Istoria în școală*, în „S.A.I.”, XXXVII—XXXVIII, 1978, p. 111—117. Articolul prezintă informații privind elaborarea programelor analitice într-o concepție metodologică modernă, precum și structurarea materiei în cadrul disciplinelor istoriei pe teme mari, motivată prin prisma funcției formative a istoriei. Autorul arată care sint metodele adecvate scopului predării.

Ionescu, Dumitru, *Metode și procedee clasice și moderne în predarea disciplinei „Probleme fundamentale ale istoriei” în liceu*, în „S.A.I.”, XXXVII—XXXVIII, 1978, p. 127—133. Se arată care sînt metodele clasice și moderne. Se dau exemple de lecții în care putem folosi conversația pornind de la o situație problemă, în care se îmbină expunerea cu problematizarea, descrierea cu comparația. Se insistă asupra folosirii metodelor active: problematizarea, descoperirea, modelarea, cu exemplificări concrete la lecții.

Perovici, Minodora, *Probleme generale privind metodologia folosirii mijloacelor de învățămînt*, în „Inv. Lic. Teh. Prof.”, XXVII, 4, 1978, p. 6—8. Expune modalitatea cea mai eficientă de integrare a mijloacelor audio-vizuale — dezbaterea — precum și metodică folosirii mijloacelor de învățămînt destinate activității în grupe și individuale.

Roman. Louis, *Documentele de partid — la baza întregii activități a profesorilor de istorie*, în „S.A.I.”, XXXVII—XXXVIII, 1978, p. 105—110. Abordează necesitatea studierii documentelor de partid de către profesorii de istorie, procedee metodice de integrare în lecții. Se dau două exemple de reprezentare grafică, pe baza folosirii cifrelor din documente: dezvoltarea P.C.R. și produsul național brut pe locuitor în România (1938—1980); prin comentarea unui tabel statistic privind gruparea țărilor lumii după produsul național brut pe locuitor în 1975 comparativ cu anul 1960, stabilește saltul realizat de România și factorii care au determinat acest progres.

Metodica istoriei în clasa a IV-a

Pașca, Maria Dorina, *Corelarea, interrelația și transferul de cunoștințe*, în „R.P.”, XXVI, 4, 1978, p. 41—45. Exemplifică planificarea lecțiilor de istorie și citire în deplină corelare, pentru a se realiza transferul de cunoștințe de la un obiect la altul, avînd ca rezultat o nouă viziune a elevilor despre tot ce este în jurul lor. Aceasta ar determina schimbarea concepției învățătorilor despre modul de desfășurare a lecțiilor și aplicarea cu toată certitudinea a metodelor noi, moderne.

Metodica istoriei antice

Iordănescu, Aurel, *Diodor din Sicilia: Ligurii și etruscii* (Izvoare istorice comentate), în „S.A.I.”, XXXVII—XXXVIII, 1978, p. 157—162. Pentru a se urmări continuitatea istorică a Italiei antice este necesar să se arate pe scurt că ligurii se află la temelia etnică a peninsulei. Scopul lecturii comentate a textului despre etrusci este reliefarea ideii că civilizația romană s-a format sub influența etruscă, care la rîndul ei a fost influențată de cea greacă.

Popescu, Polixenia, *Italia preromană și vechii ei locuitori* (plan de lecție comentat — clasa a V-a), în „S.A.I.”, XXXVII—XXXVIII, 1978, p. 135—141.

Metodica istoriei evului mediu

Penciulescu, Florica, *Arta medievală* (Plan de lecție comentat — clasa a VI-a), în „S.A.I.”, XXXVII—XXXVIII, 1978, p. 142—148.

Metodica istoriei moderne și contemporane

Cristescu, Octavian, *Relațiile internaționale la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea (1871—1914)* (Plan de lecție comentat — clasa a XII-a), în „S.A.I.”, XXXVII—XXXVIII, 1978, p. 148—155.

Nastovici, Ema, *Comunicatul final al Conferinței de la Bandung* (Izvoare istorice comentate), în „S.A.I.”, XXXVII—XXXVIII, 1978, p. 163—168. Izvorul poate fi folosit la lecțiile care tratează destrămarea sistemului colonial al imperialismului sau caracteristicile fundamentale ale relațiilor internaționale după cel de-al doilea război mondial. Trebuie să subliniem la lecții că la Conferința de la Bandung s-au elaborat principiile coexistenței pașnice care să stea la baza relațiilor internaționale și să concretizăm că P.C.R. și statul nostru promovează aceste principii în politica externă.

Corelarea interdisciplinară

Bunescu, Gh., Adrian Jiga, C. Niculescu, *Optimizarea procesului de formare a bazelor concepției științifice, revoluționare la elevi*, în „R.P.”, XXVII, 9, 1978, p. 18—21. Autorii consideră tabelele sinoptice o modalitate concretă de corelare a cunoștințelor. Expun metoda elaborării și folosirii acestor tabele. Scopul este antrenarea elevilor la lecție, manifestarea spiritului critic și creator. Se prezintă schița unui tabel sinoptic pentru înțelegerea principiului unității materiale a lumii.

Cuțuș-Mureșan, Melania, *Lecția de istorie cu conținut de cultură prin fundamentarea interdisciplinară*, în „Preocupări metodicodidactice”, Slobozia, 1978, p. 52—59. Exemplifică corelarea interdisciplinară prin lecția „Dezvoltarea culturii din secolul al XIV-lea pînă în prima jumătate a secolului al XVIII-lea” — clasa a VIII-a, pe baza folosirii materialului beletristic, a materialului intuitiv, dozate sub aspect cantitativ și calitativ. Metodica desfășurării acestor lecții se bazează pe analiză, demonstrație vizuală și auditivă.

Formarea noțiunilor de istorie

Popescu, Petru Demetru, *Moșteniri în istorie*, în „S.A.I.”, XXXVII—XXXVIII, 1978, p. 31—37. Categorisește moștenirile în istorie. Se explică și se exemplifică noțiunea de moștenire istorică ce nu trebuie confundată cu orice moștenire în istorie. Este o realitate care străbate întreaga istorie universală și națională.

Formarea gândirii materialist-dialectice a elevilor

Apostol, Gheorghe, *Probleme metodologice ale științelor sociale (II, III, IV)*, în „Forum”, XX, 5, 1978, p. 43—49 ; 9, p. 54—59 ; 11, p. 39—45. Sînt explicate principiile metodologice ale științelor sociale : 1. Examinarea problemelor social-economice în contextul general al dezvoltării societății ; 2. Respectarea strictă a legilor obiective ale organismului social ; 3. Trecerea de la cunoașterea fenomenului la înțelegerea esenței lui ; 4. Trecerea de la abstract la concret ; 5. Raportul dintre parte și întreg în viața social-economică ; 6. Raportul dintre cantitate și calitate în studierea societății. Subliniază că aceste principii trebuie corelate cu specificul disciplinei de studiat și particularitățile de vîrstă și înțelegere ale elevilor. Se

fac referiri la modul cum trebuie studiată istoria în vederea formării gândirii materialist-dialectice a elevilor.

Educația patriotismului și solidarității internaționale

Baicu, Ion, *Studiarea istoriei în lumina triadei trecut — prezent — viitor*, în „Forum”, XX, 2, 1978, p. 28—31.

Sînt exemple privitoare la educarea sentimentului de patriotism prin cursul „Probleme fundamentale ale istoriei patriei și a Partidului Comunist Român”, care se studiază în facultăți. Acestea pot fi valorificate și de profesorii de liceu în cadrul disciplinei „Istoria României, a mișcării muncitorești, democratice și revoluționare a Partidului Comunist Român”, dar corelate cu particularitățile de vîrstă și înțelegere ale elevilor.

Cojan, Elena, *Valențele educativ-patriotice ale predării istoriei în școală*, în „R.P.”, XXVII, 7, 1978, p. 6—10. Istoria are rol deosebit în formarea convingerilor patriotice. Prezintă conținutul disciplinelor obiectului istorie de la clasa a IV-a pînă la clasa a XII-a, precum și problemele pe care să le urmărim prin conținutul fiecărei discipline. Rol determinant în formarea convingerilor patriotice îl are prezentarea istoriei în lumina adevărului și în acest sens trebuie deprinși elevii să argumenteze, sprijinindu-se pe dovezi și documente. De asemenea, să înțeleagă fenomenele în complexitatea lor, în cadrul evoluției generale a proceselor istorice.

Costea, Ștefan, *Creșterea rolului științelor sociale în procesul de educare și formare a omului nou*, în „E.S.”, LVIII, 12, 1978, p. 27—30. Rol de frunte în educarea patriotică și politică a maselor, a tinerii generații, revine istoriei naționale, care trebuie cunoscută și aprofundată. Pentru a îndeplini acest rol trebuie să respectăm adevărul istoric obiectiv, în felul acesta istoria contribuie la dezvoltarea conștiinței de sine a poporului, la cunoașterea tradițiilor înaintate, la evaluarea justă a cuceririlor socialiste și la aprecierea viitorului patriei.

Ciobanu, Ștefan, *Rolul istoriei în educarea tineretului în spiritul păcii și înțelegerii internaționale*, în „Inv. Lic. Teh. Prof.”, XXVII, 2, 1978, p. 28—30. Autorul articolului expune principiile metodice: informarea corectă a tineretului școlar în spiritul adevărului istoric, fără nici un fel de denaturare a realităților; faptele înfățișate să fie atestate prin documente și vestigii; să se pună accent pe aspectele care unesc popoarele, pe momentele de luptă și acțiunile comune, închinat progresului social, păcii și colaborării între popoare.

Chircev, Anatolie, *Probleme ale formării elevilor în spiritul patriotismului revoluționar*, în „R.P.”, XXVII, 8, 1978, p. 4—10. Studiul se referă la caracteristicile patriotismului revoluționar, la concordanța între conștiința patriotică și conduita patriotică. Analizează numai un aspect al sentimentului de patriotism socialist, anume sentimentul de mîndrie patriotică, scoțînd în evidență valențele formative ale istoriei patriei. Studiul istoriei patriei relevă elevilor dimensiunile orizontului temporal, în sensul orientării lor retrospective spre trecut și al orientării prospective (anticipative) spre viitor.

Ștefănescu, Ștefan, *Istoria — puternic factor de educație patriotică*, în „E.S.”, LVII, 2, 1978, p. 37. Exprimă necesitatea studierii elementelor de continuitate în cadrul istoriei, elemente care în condițiile socialismului capătă o nouă strălucire, punîndu-și amprenta asupra tuturor valorilor materiale și spirituale ale

prezentului. Istoria trebuie reevaluată în spiritul concepției marxiste încît să redea adevărul istoric și studierea ei să contribuie la educarea oamenilor muncii în spiritul patriotismului socialist, la construirea socialismului.

Lecția la muzeu

Vlădescu, Cristian, Carol König, *Figurile alegorice, mijloc de evocare a atmosferei de epocă în principalele momente de glorie*, în „Crisia“, Oradea, vol. VIII, 1978, p. 653—665. În cadrul Muzeului militar central s-au realizat mașechine din material plastic, îmbrăcate cu costume și uniforme și așezate alegoric pentru a obține efectul educațional. Sînt alese principalele momente care ilustrează existența națională pe acest pămînt, apărarea ființei și gloriei străbune. Aceste grupări alegorice, care redau marile momente de glorie din istoria poporului român, contribuie la educația patriotică a elevilor.

Activizarea elevilor la lecții

Cipu, Ion, *Secvențe ale metodologiei predării-învățării istoriei în ciclul primar și gimnazial*, în „Buletin informativ“, Timișoara, nr. 7—8, 1978, p. 147—148. Prezintă două procedee privind studierea cronologiei, precum și mijloace de clarificare și consolidare a unor noțiuni istorice. Exemplifică prin fișa de lucru dată elevilor, care cuprinde exerciții cu diferite noțiuni.

Stănculescu, Florea, *Stadiul actual și sensul just al modernizării predării istoriei în „S.A.I.“*, XXXVII—XXXVIII, 1978, p. 119—126. Consideră că în cadrul lecției-dezbateri se poate îmbina clasicul cu modernul, folosindu-se metodele didactice moderne: problematizarea, descoperirea, modelarea, corelarea interdisciplinară, integrarea mijloacelor tehnice moderne audio-vizuale la materialele didactice clasice. Atunci cînd se studiază material nou, principala formă de activitate dirijată de profesor este cea efectuată de elevi. Cercetarea izvoarelor istorice, a documentelor de partid, a materialului didactic clasic, a imaginilor proiectate, îi determină pe elevi să gîndească și-i formează pentru integrarea în practica social-politică.

Învățămîntul prin lucrul în grup

Stoica, Marin, *Tehnica organizării și învățării lecției de istorie, pe bază de chestionar*, în „Buletinul informativ“, Ploiești, 1978, p. 59—64. Consideră necesară folosirea chestionarului, îndeosebi la lecțiile care solicită gîndirea și urmăresc formarea deprinderilor de comportare, de interpretare, de generalizare a cunoștințelor însușite. Chestionarul poate fi folosit atunci cînd se studiază în grup fragmente din documente și alte materiale. După studiul individual de 10—15 minute pe grupe, se împart elevilor chestionare cu mai multe întrebări, pe baza cărora se analizează documentele, ilustrațiile, graficele, lecturile etc.

Folosirea beletristicii la lecțiile de istorie

Ionescu-Crișan, Veronica, *Aspecte ale folosirii literaturii beletristice în predarea istoriei României*, în „Buletin informativ“, Ploiești, 1978, p. 53—58. Expune metodică folosirii beletristicii la lecțiile de istorie. Prezintă modul cum a integrat

fragmente din creațiile literare și scrierile memorialistice în două lecții de Istoria României: „România în timpul dictaturii militaro-fasciste și a războiului anti-sovietic”, „Dezvoltarea culturii între cele două războaie mondiale”.

Cabinetul de istorie

Radni, Hary, *Fișa lecției — mijloc important de optimizare a predării învățării istoriei*, în „Buletin informativ”, Timișoara, nr. 7—8, 1978, p. 141—146. Ca urmare a abundenței materialului existent în cabinet se impune alegerea și sistematizarea a ceea ce este oportun la lecția respectivă și întocmirea fișei lecției, care cuprinde tot materialul existent cu privire la o anumită lecție. Împarte aceste fișe în două categorii și arată ce cuprind. Exemplifică prin fișa lecției „Epopoea românească sub conducerea lui Ștefan cel Mare”.

Folosirea istoriei locale în cadrul lecției de istorie

Dragoș, Ebetiuc, *Contribuția pionierilor din comuna Șisești la alcătuirea muzeului istoric și etnografic al școlii*, în „Școala Mehedințului”, Drobeta-Turnu Severin, 1978, p. 39—41. Cuprinde modalități de valorificare a materialului arheologic, a documentelor, a portului local, a imaginilor satului din trecut, la lecțiile de istorie și activitățile pionerești.

Cercul de istorie

Sălcudean, Ioan, *Rolul cercului de istorie și al activităților extrașcolare în educarea ideologică-politică a elevilor*, în „Buletin informativ”, Timișoara, nr. 7—8, 1978, p. 149—155. Se referă la acțiunile organizate în cadrul cercului: vizite la monumente istorice, locuri istorice, Muzeul de istoria P.C.R., a mișcării revoluționare și democratice din România, Doftana; concursuri pe diferite teme din istoria patriei și partidului; întocmirea materialului documentar în cadrul aniversării independenței; ședințe lunare în care s-au dezbătut diferite teme, ca spre exemplu: „Burebista — cel dintii și cel mai mare dintre regii Traciei”; confecționarea fotomontajelor dedicate aniversării unor evenimente istorice; sesiuni de referate științifice.

ȘTEFAN ILIE